C/2024/6881

2024.11.28.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye

Klímafinanszírozás: új ütemterv ambiciózus éghajlati célok és a fenntartható fejlődési célok megvalósítására

(saját kezdeményezésű vélemény)

(C/2024/6881)

Előadó: **Antje GERSTEIN**

Társelőadó: **Kęstutis KUPŠYS**

Tanácsadók:	Phoebe KOUNDOURI (az előadó felkérésére) Marina OLSHANSKAYA (a társelőadó felkérésére)
Közgyűlési határozat:	2024.1.18.
Jogalap:	eljárási szabályzat 52. cikk (2) bekezdés
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2024.9.3.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2024.9.19.
Plenáris ülésszak száma:	590.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	141/1/5

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB támogatja, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozását olyan kifinomult mechanizmusként ismerjék el, amelynek célja az erőforrások mozgósítása és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, reziliens jövőre való átállás megkönnyítése. Ez magában foglalja az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra irányuló erőfeszítésekhez rendelt pénzügyi forrásokat, amelyek összefonódnak a kompenzációval (veszteségek és károk) és az igazságos átmenet finanszírozásával.

1.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az közfinanszírozás jelentős szerepet játszik az alkalmazkodásban. A hatásmérséklési projektektől eltérően, amelyeknél a siker a kibocsátáscsökkentés és a pénzügyi megtérülés szempontjából számszerűsíthető, az alkalmazkodási projektek értékelése nehezebb, amihez célzott nyomonkövetési mechanizmusokra és összetett adatokra van szükség. A hatásmérséklési projektekhez hasonlóan a hatékony alkalmazkodási intézkedésekhez jellemzően hosszú távú beruházások szükségesek a természetalapú megoldások, az infrastruktúra, a technológia és a kapacitásépítés terén. E projektek finanszírozásának biztosítása megköveteli a közszféra és a magánszféra szereplőinek hosszú távú kötelezettségvállalását, ami az egymással versengő prioritások és a bizonytalan jövőbeli finanszírozási források miatt kihívást jelenthet.

1.3. Az EGSZB fenntartja, hogy a helyi kezdeményezések, az alulról szerveződő mozgalmak és a szociális partnerek számára az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásához való hozzáférés létfontosságú az éghajlat-politikai fellépés fokozása szempontjából, és ez tükrözi az érdemi változás előmozdítása és a közösségek rezilienciájának fokozása terén szerzett uniós tapasztalatokat.

1.4. Az EGSZB rámutat arra, hogy a vegyes finanszírozás lényegi előnyökkel jár, mivel az állami szektor jelentős szerepet játszik a magánberuházások kockázatmentesítésében. Sürgősen olyan megoldások átvételére van szükség, amelyek a magánszektort ([1]) pénzügyi forrásainak felhasználására és a nemzeti és regionális alkalmazkodási és mérséklési tervekben való aktív részvételre ösztönzik. Ez azonban nem róhat aránytalan terhet az államháztartásra és a munkavállalókra.

([1]) Beleértve a magánszektor sokszínűségét, amint az a harmadik nemzetközi fejlesztésfinanszírozási konferencia jelentésének 35. pontjában szerepel, 2015. https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/241/03/pdf/n1524103.pdf.

1.5. Az EGSZB támogatja az EKB befolyásos szerepét a reziliencia, a biológiai sokféleség, az éghajlattudatos pénzügyi gyakorlatok előmozdításában, különösen az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló beruházások megkönnyítése és annak biztosítása tekintetében, hogy a tőkemozgások összhangban legyenek a Párizsi Megállapodás céljaival.

1.6. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az adósságenyhítés átfogó megközelítésére van szükség ahhoz, hogy megtörjön az eladósodottság és (többek között) az alkalmazkodás alulfinanszírozottsága közötti körforgás, amelyet fokozott kiszolgáltatottság követ, valamint hogy fokozódjon a fenntartható fejlődési célokhoz kapcsolódó kötvények szerepe.

1.7. Az EGSZB egyetért azokkal a közelmúltbeli uniós javaslatokkal, amelyek szerint az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásával kapcsolatos új, számszerűsített kollektív célokra (NCQG) vonatkozó tárgyalásoknak arra kell irányulniuk, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozása 1. célszerűbb és a biológiai sokféleség számára kedvezőbb legyen ([2]); 2. hatásosabb legyen – biztosítva, hogy az a) észszerűbb, hatékonyabb és hozzáférhetőbb legyen, b) kevésbé bürokratikus legyen, és c) jobban figyelembe vegye a nemek közötti egyenlőség szempontját –; valamint 3. képes legyen jobban megcélozni a legkiszolgáltatottabb országokat és közösségeket.

1.8. Az EGSZB véleménye szerint az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásának a Párizsi Megállapodással összhangban történő elosztását az igazságos átmenet koncepciójának szellemében kell végrehajtani, hangsúlyozva a Föld tűrőképességének határaihoz, valamint a tágabb társadalmi és gazdasági célkitűzésekhez való biztonságos és igazságos igazodást, amelynek középpontjában a fenntartható fejlődési célok állnak.

2. **A klímafinanszírozás nélkülözhetetlen pillérei**

2.1. Az éghajlati válság pusztító hatásai Európában és világszerte egyaránt érezhetők. Tavaly (2023) volt az első olyan év, amikor a hőmérséklet az év minden napján 1 Celsius-fokkal vagy annál is többel melegebb volt az iparosodás előtti szinthez képest. A Világgazdasági Fórum szerint ([3]) az egészségre és a biológiai sokféleségre gyakorolt katasztrofális hatáson túl az éghajlatváltozás hatalmas, óránként 16,3 millió USD összegű pénzügyi veszteséget okozott már, a globális költségek pedig 2050-re várhatóan évi több mint 30 billió USD-ra nőnek ([4]).

2.2. Az éghajlat-politikára szánt források és az éghajlat-politikai fellépések megkezdésének sürgető követelményei közötti szakadékot billiós nagyságrendű összegekkel lehet kifejezni. Az évtized végére a követelmények az (évi) 6–12 billió USD közötti tartományban fognak mozogni, míg a 2021–2022-es időszakra vonatkozó legfrissebb összesített és átlagolt adatok azt mutatják, hogy a klímafinanszírozás éves pénzmozgása elérte az 1,3 billió USD-t ([5]).

2.3. Az éghajlatváltozás kezeléséhez szükséges beruházások mértéke messze meghaladja a jelenlegi finanszírozási szintet, ami összehangolt erőfeszítéseket tesz szükségessé a kormányok, a vállalkozások és a civil társadalom részéről az erőforrások hatékony mozgósítása érdekében. Az EGSZB megjegyzi, hogy fokozódtak a zöld beruházások és a zöld innováció előmozdítását célzó innovatív pénzügyi mechanizmusok kidolgozására irányuló erőfeszítések. Az EU vezető szerepet töltött be az eszközök és a kapacitásépítés előmozdításában, a kutatás és az innováció elősegítésében, valamint a klímafinanszírozás terén az ágazatközi szinergiák feltárásában.

2.4. A meglévő pénzügyi források nagy részét az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló erőfeszítésekre fordították, míg az alkalmazkodásra szánt források csak 63 milliárd USD-t tettek ki (a teljes klímafinanszírozás kevesebb mint 5 %-át), elsősorban államkasszából. Az éghajlat-politikai célok eléréséhez a fejlődő országoknak az alkalmazkodási projektekhez évente akár 387 milliárd USD-re is szükségük lehet ([6]). Az EU az öt uniós küldetés egyikét az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásnak szentelte; azonban az EU nemzeti szint alatti kormányzatai 2022-ben összesen 8,3 milliárd EUR-t fektettek be, miközben az európai alkalmazkodási szükségleteket 2030-ig évente 18–36 milliárd EUR-ra becsülik.

2.5. Az éghajlatváltozással kapcsolatos kormányzás legfontosabb és leginkább látható szereplői – a nemzetállamok – adóssággal túlterheltek, és nem rendelkeznek az adósságszintek csökkentéséhez és a növekedés fenntartásához szükséges erős intézményrendszerrel. A többszörös válságok csökkentették a költségvetési és monetáris mozgásterüket. Ugyanakkor 170 ország adatai szerint azok 2022-ben 1,3 billió USD-t fordítottak a fosszilis tüzelőanyagok kifejezett támogatására, 5,7 billió USD-t pedig implicit támogatásokra (pl. a fosszilis tüzelőanyagokkal kapcsolatos szennyezés egészségügyi költségeire) ([7]).

([2]) Az EGSZB véleménye: A biológiai sokféleségre vonatkozó átfogó stratégia a COP16 konferencián: minden ágazat összefogása egy közös cél érdekében (HL C, C/2024/6880, 2024.11.28., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6880/oj).
([3]) Climate change is costing the world $16 million per hour.
([4]) Mark Z. Jacobson, 2023: *No Miracles Needed: How Today's Technology Can Save Our Climate and Clean Our Air*.
([5]) Global Landscape of Climate Finance 2023.
([6]) Keeping the promise – UNEP Annual Report 2023.
([7]) IMF Fossil Fuel Subsidies Data: 2023 Update.

2.6. E monumentális kihívások kezeléséhez olyan globális konszenzusra van szükség, amely az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásának áramlását a fenntartható fejlődési célokkal hangolja össze annak érdekében, hogy maximalizálni lehessen a korlátozott állami pénzügyi források hatását.

2.7. A modern éghajlat-politikai diskurzus a **hatásmérséklés** (kibocsátáscsökkentés) és az **alkalmazkodás** (a hatásokra való felkészülés) kettős céljára helyezi a hangsúlyt, amelyek elengedhetetlenek a klímaválság kezeléséhez. Az EGSZB megkérdőjelezi, hogy az előttünk álló globális kihívások fényében megfelelő lenne az a jelenlegi megközelítés, amely a klímafinanszírozást kizárólag az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás kategóriáinak alkalmazásával sorolja be. Az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásáról szóló diskurzusnak figyelembe kell vennie az alkalmazkodás és a hatásmérséklés közötti szinergiákat, valamint foglalkoznia kell az olyan dimenziókkal, mint a kompenzáció, az igazságos átmenet, valamint az olyan horizontális területek, mint a biológiai sokféleség csökkenése, a szennyezés és az egyenlőtlenségek. Ezeknek a szempontoknak a szélesebb körű éghajlatváltozás-finanszírozási stratégiákba való beépítése alapvető fontosságú az éghajlat-politikai fellépés és a fenntartható fejlődésre irányuló erőfeszítések újraindításához az éghajlati válság hatékony kezelése érdekében.

2.8. Az „igazságos átmenet” fontos koncepciójának bevezetését követően a részes felek konferenciája (COP) és a Párizsi Megállapodás részes feleinek találkozójaként szolgáló Felek Konferenciája (CMA) további előrelépést tett azáltal, hogy új finanszírozási megállapodásokat hoztak létre annak érdekében, hogy támogassák az éghajlatváltozás hatásaival szemben különösen kiszolgáltatott fejlődő országokat a veszteségekre és károkra való reagálásban. Ez a vita összekapcsolódik azzal a szélesebb körű erőfeszítéssel, hogy ne csak a súlyos éghajlati (néha szó szerint a fizikai túlélést fenyegető) hatásokkal veszélyeztetett országok számára biztosítsanak finanszírozást, hanem a tágabb értelemben vett **kompenzációra** is. Ehhez a kiegészítő megközelítéshez átfogó vitára lenne szükség és a klímafinanszírozási keret új pillérét képezhetné. Az éghajlatváltozás által legsúlyosabban érintett országok, régiók és közösségek megmentése érdekében megfontolt feltételrendszerekre lenne szükség ahhoz, hogy az alkalmazkodáson túl is támogassák az országokat, régiókat és közösségeket. Ez a veszteség- és kárenyhítési alap külön ága is lehet.

2.9. Az éghajlati igazságosság elképzelésére építve az **„igazságos átmenet” finanszírozásának** megkülönböztető szerepet kell kapnia az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozási környezetében. Az éghajlat-politikák által közvetlenül érintett szereplők számára való igazságszolgáltatás és az átalakuló iparágak finanszírozásának ötvözése során az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásának e dimenzióját gyakran figyelmen kívül hagyják az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásának „hagyományos” kereteiben. Bár az átállás finanszírozása átfedésben van az éghajlatváltozás mérséklésére és az alkalmazkodásra irányuló jelenlegi finanszírozással, észszerű kiemelni a tőkeáramlásokat az „igazságos átmenet” érdekében, az ipari szerkezetváltás és a kapcsolódó munkaerő-átalakítás hangsúlyozására.

2.10. Bevált gyakorlatok bőségesen rendelkezésre állnak, a terjesztésükhöz pedig további erőfeszítésekre és koordinációra van szükség. Az EGSZB kiemeli az Aephoria kutatási és innovációs kiválósági szövetség (AE4RIA) ([8]) hálózata által támogatott kezdeményezéseket, mint például a Pathways2Resilience és az ARSINOE projekteket, valamint a vállalati környezeti, társadalmi és irányítási (ESG) jelentéstételi tevékenységek feltérképezését a fenntartható fejlődési célok tükrében fejlett mérőszámok alkalmazásával, amelyek ígéretes módszereket kínálnak az előttünk álló kihívások kezelésére.

2.11. A helyi kezdeményezések és az alulról szerveződő mozgalmak klímafinanszírozásához való hozzáférése döntő fontosságú az éghajlat-politikai fellépés széles körű mozgósítása szempontjából. Amint azt az EU tapasztalatai is mutatják, ezek az alulról építkező megközelítések alapvető szerepet játszanak az érdemi változás előmozdításában és a közösségek rezilienciájának erősítésében. Ugyanakkor az egyedi pénzügyi eszközöket és instrumentumokat könnyen hozzáférhetővé kell tenni, biztosítva, hogy a pénzügyi források szükségtelen akadályok nélkül elérjék a helyi szintet. Az éghajlat-politikai fellépések közösségi finanszírozása terén szerzett uniós tapasztalatok azt mutatják, hogy hatékony módszer, ha arra ösztönzik a helyi közösségeket, hogy vállaljanak felelősséget a fenntarthatósági erőfeszítésekben. Az alulról szerveződő mozgalmak klímafinanszírozáshoz való hozzáférésének megkönnyítése katalizátorként is szolgálhat a nagyobb léptékű átalakító erejű fellépések számára. Amint azt egy közelmúltbeli ENSZ-jelentés ([9]) helyesen elismeri, az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásának decentralizálása alulról felfelé építi az ellenálló képességet, hozzájárulva a helyi szintű fenntartható fejlődési pályákhoz.

([8]) https://ae4ria.org/.

([9]) https://sdgs.un.org/publications/inter-agency-policy-briefs-accelerating-progress-2030-agenda-local-global-levels.

3. **Az államháztartás szerepe**

3.1. A közfinanszírozás jelentősen **fellendíti az alkalmazkodást**. A hatásmérséklési projektektől eltérően, amelyeknél a siker a kibocsátáscsökkentés és a pénzügyi megtérülés szempontjából számszerűsíthető, az alkalmazkodási projektek értékelése nehezebb, és ehhez célzott nyomonkövetési mechanizmusokra és összetett adatokra van szükség. A hatásmérséklési projektekhez hasonlóan a hatékony alkalmazkodási intézkedésekhez jellemzően hosszú távú beruházások szükségesek az infrastruktúra, a technológia és a kapacitásépítés terén. E projektek finanszírozásának biztosítása megköveteli mind a közszféra, mind pedig a magánszféra szereplőinek hosszú távú kötelezettségvállalását, valamint a hosszú távú tervezési kitekintést, ami az egymással versengő prioritások és a bizonytalan jövőbeli finanszírozási források miatt kihívást jelenthet.

3.2. Nem meglepő módon a kiszolgáltatott helyzetben lévő országokban az alkalmazkodás alulfinanszírozott, és nem kap kellő figyelmet. Az irányítás, a tervezés és a tényleges projektvégrehajtás hiányosságait nemzetközi kapacitásépítési erőfeszítésekkel lehet enyhíteni, de ennek a megközelítésnek megvannak a korlátai. Az EGSZB úgy véli, hogy a „kettős haszon” megközelítés (hatásmérséklés és alkalmazkodás) előmozdítása egy módja annak, hogy megtörjük a rossz kormányzás ördögi körét, amely csökkenti az adományozók érdeklődését az alkalmazkodás közpénzekből történő finanszírozása iránt.

3.3. Az EGSZB elismeri a hatékony vállalaselosztás érdemeit az alkalmazkodás finanszírozásával kapcsolatos pénzmozgások terén, amely jobb együttműködési mechanizmusokat biztosít a jobban tőkésített és kevésbé költséges uniós szintű források és a szubnacionális szintű végső kedvezményezettek között. Ezt a logikát globális szinten is alkalmazni kellene, ahol a költségek és az alulfinanszírozott beruházások állandósult problémája az Unión belül a jobb helyzetben lévő országok és/vagy régiók és a lemaradók között kialakult megosztottságra emlékeztet.

3.4. Az EGSZB emellett támogatja az éghajlatváltozás területén dolgozó nemzetközi szereplők arra irányuló felhívásait, hogy a rendelkezésre álló pénzügyi termékeket és megoldásokat bankképes és hatékony alkalmazkodási projektekké alakítsák és fejlesszék ([10]), anélkül, hogy aránytalan terheket rónának az államháztartásra és a munkavállalókra. A vegyes finanszírozás és az állami szektor magánberuházásokban betöltött jelentős kockázatmegosztó szerepe fontos megközelítésnek tekinthető ebben az összefüggésben.

3.5. A fejlődő országokban az éghajlattal kapcsolatos megoldásokba eszközölt magánbefektetések **kockázatmegosztási** mechanizmusainak hatékony létrehozása érdekében a globális klímafinanszírozási intézmények által támogatott politikai döntéshozóknak célzott állami beavatkozásokból álló, átfogó intézkedéscsomagokat kell végrehajtaniuk. Ezeknek stratégiailag az ilyen beruházásokhoz kapcsolódó makrogazdasági kockázatok csökkentésére, átruházására vagy kompenzálására kell összpontosítaniuk. A kockázatok csökkentését célzó intézkedések közé tartozhatnak az árfolyam-ingadozásokra vagy a politikai instabilitásra nyújtott garanciák vagy biztosítás. A kockázatátruházás magában foglalhatja speciális pénzügyi eszközök létrehozását vagy a terhek megosztása érdekében multilaterális intézményekkel való partnerségek kialakítását. Emellett a kockázatok kompenzálása maga után vonhatja az adóösztönzőket vagy támogatásokat a potenciális veszteségek ellentételezésére. E beavatkozások költséghatékony összehangolásán keresztül a szakpolitikai döntéshozók vonzó kockázat-nyereség profilt hozhatnak létre, amely ösztönzi, hogy a magánszektor jelentős beruházásokat hajtson végre az éghajlat-politikai fellépések terén a fejlődő országokban.

3.6. A **fosszilistüzelőanyag-támogatásokra** és a kapcsolódó kiadásokra vonatkozó adatok azt mutatják, hogy lehetőség van az éghajlat-politikai fellépés közpénzekből történő finanszírozására: a támogatások azonnali megszüntetése állami költségvetéseket szabadít fel, így nagyobb „költségvetési mozgásteret” teremt. Ez az árazást is egyértelműen jelezné a vállalkozások és a társadalom felé. Az Európai Parlament már felszólított a fosszilistüzelőanyag-támogatások teljes eltörlésére ([11]), és egy másik jelentős kibocsátó – az Amerikai Egyesült Államok – hasonló szándékot fogalmazott meg, habár még nem tett lépéseket ([12]). A nyílt és rejtett fosszilistüzelőanyag-támogatás kivezetését fokozatosan és méltányosan kell végrehajtani, elkerülve a regresszív hatásokat. Emellett az EU Szociális Klímaalapjához hasonló biztonsági hálókat kell biztosítani az olyan kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások támogatása érdekében, amelyek alapvető szükségleteik tekintetében még mindig fosszilis tüzelőanyagokra támaszkodnak.

3.7. Az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozására már több billió eurót mozgósítottak, a legkevésbé fejlett országok azonban összesen 570 milliárd USD összegű, stagnáló külső adóssággal néznek szembe ([13]). Ezek a nemzetek most ötször annyit költenek az adósságkamatokra, mint egy évtizeddel ezelőtt, és riasztó módon 2018 óta többet költöttek adósságra, mint az oktatásra. A legszegényebb országok némelyikében az adósságszolgálati kamatkiadások elérhetik a teljes állami költségvetés 53,4 %-át ([14]). Az EGSZB meg van győződve arról, hogy a fenntartható fejlődési célokhoz kapcsolódó kötvények enyhíthetik ezt a terhet, miközben támogatják a nettó zéró kibocsátásra való átállást.

([10]) OECD, 2024.
([11]) COP28: MEPs want to end all subsidies for fossil fuel globally by 2025.
([12]) Executive Order on Tackling the Climate Crisis at Home and Abroad, The White House.
([13]) UNCTAD's Least Developed Countries Report 2023.
([14]) International climate finance: Status quo, challenges and policy perspectives.

3.8. Az adósságenyhítés átfogó megközelítésére van szükség ahhoz, hogy megtörjön az eladósodottság és (többek között) az alkalmazkodás alulfinanszírozottsága közötti körforgás, amelyet fokozott kiszolgáltatottság követ, valamint hogy fokozódjon a fenntartható fejlődési célokhoz kapcsolódó kötvények szerepe. Az adósságenyhítés fontos az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozási céljainak eléréséhez, mivel pénzügyi forrásokat szabadít fel a fejlődő országokban, lehetővé téve számukra, hogy többet fektessenek be az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra irányuló erőfeszítésekbe. Az EGSZB ezért egy tömeges adósság-refinanszírozási programot szorgalmaz a fejlődő országok számára.

3.9. A fejlődő országok túlzott államadósságának átstrukturálásakor – például az éghajlati fellépésért cserébe nyújtott adósságkönnyítés – igazított mechanizmusokra van szükség, ahol adósságuk egy részét elfelejtik az éghajlatváltozás hatásaival szembeni ellenálló képességre és a fenntarthatóságra irányuló projektekbe való beruházásra vonatkozó kötelezettségvállalásokért cserébe. Ez a megközelítés enyhíti a költségvetési nyomást, ösztönzi a környezetgazdálkodást és támogatja a globális éghajlat-politikai célokat. Az (előre meghatározott éghajlat-politikai és fenntarthatósági teljesítménycélokban kifejezett) eredményalapú kötelezettségvállalásokra összpontosítva az éghajlati fellépésért cserébe nyújtott adósságkönnyítésnek az éghajlatváltozás elleni küzdelem globális finanszírozási környezetének és az NCQG szerves részévé kell válnia.

3.10. Ez azzal járna, hogy a fejlődő országok fennálló államadósságát és korlátozott mértékben a magánszektor kötelezettségeit a fenntartható fejlődési célokhoz kapcsolódó kötvényekké alakítanák át. Ez összhangban van a széles körű fenntarthatósági menetrenddel (a fenntartható fejlődési célok alapján, különös tekintettel a 13. fenntartható fejlődési célra – Fellépés az éghajlatváltozás ellen) és az ENSZ Fejlesztési Programjának a kötvénykibocsátókra vonatkozó fenntartható fejlődési célokkal kapcsolatos hatásvizsgálati standardjaival, csakúgy mint a tudományos alapokon nyugvó párizsi és kunming-montreali célokkal.

3.11. A helyi, regionális és nemzeti szereplők kezét szigorú költségvetési szabályok kötik meg, míg a magasabb kamatlábak megszüntetik az alacsony költségű hitelfelvételre nyíló lehetőségeket. A megbízható hitelminősítéssel rendelkező szupranacionális és multinacionális intézményeknek vezető szerepet kell vállalniuk annak érdekében, hogy hatékony módon vonjanak be kölcsöntőkét a klímafinanszírozásba.

3.12. Sürgősen olyan megoldások átvételére van szükség, amelyek becsatornázzák a magánszektor pénzügyi forrásait, és ösztönzik a magánszereplők nemzeti és regionális alkalmazkodási és mérséklési tervekben való részvételét. Az államháztartás magánbefektetések fellendítésére való használata nemcsak a költségeket ellensúlyozza, beleértve az esetleges tétlenség költségeit is, hanem hozzájárulhat az állami és az állami szint alatti szereplők jövőbeli költségvetési fenntarthatóságának biztosításához is. Arra kell törekedni, hogy a magántőkét olyan beruházások felé irányítsák, amelyek előmozdítják a versenyelőnyt szolgáló innovációt, hosszú távon pozitív hatást gyakorolnak a helyi és regionális fejlődésre, és az igazságos átmenet érdekében hozzájárulnak a társadalmak és a munkavállalók társadalmi és környezeti jóllétéhez.

4. **A magánszektor szerepvállalása és a vegyes finanszírozás szerepe**

4.1. A legfőbb ideje annak, hogy nagy léptékben arra ösztönözzük a befektetőket, hogy kivonják a beruházásokat az éghajlatot károsító projektekből, ugyanakkor fokozzák a természet helyreállítását és megőrzését. Még mindig olyan helyzetben vagyunk, amikor túl sok magánbefektetést használnak fel az éghajlatot károsító beruházásokra. Amint azt egy közelmúltbeli jelentés is megállapította, a 60 legnagyobb magánbank a Párizsi Megállapodás 2016. évi elfogadása óta **6,9 billió** USD-t fektetett be fosszilis tüzelőanyagokkal foglalkozó vállalatokba ([15]), annak ellenére, hogy szakértők figyelmeztettek arra, hogy a fosszilis tüzelőanyagok további bővülése éghajlati és gazdasági káoszhoz fog vezetni ([16]). A Nemzetközi Energia Ügynökség szavaival élve: „[...] ha a világnak sikerül elég gyorsan csökkenteni a fosszilis tüzelőanyagok iránti keresletet ahhoz, hogy 2050-re elérje a nettó zéró kibocsátást, az új projektek [a nem fenntartható területeken] jelentős kereskedelmi kockázatokkal szembesülnének” ([17]). E tekintetben az egyik fő hajtóerő a viszontbiztosítási ágazat, amely megkezdte beemelni a portfólióiba az éghajlati kockázatokat ([18]).

4.2. Az EGSZB szorgalmazza a kockázatmegosztási stratégiák megerősítését és előmozdítását. Ezek közé tartoznak az alábbiak:

— Kedvezményes finanszírozás: kormányok, multilaterális fejlesztési bankok vagy más nemzetközi intézmények, amelyek a piaci kamatlábak alatt vagy a kereskedelmi piacokon elérhetőnél kedvezőbb feltételek mellett nyújtanak kölcsönöket a magánszektornak. Ideális esetben ezt össze kell kapcsolni a technikai segítségnyújtáshoz és kapacitásépítéshez nyújtott támogatásokkal ([19]).

([15]) Banking on Climate Chaos, Fossil fuel finance report 2024.
([16]) Banking on Climate Chaos 2023.
([17]) Net Zero Roadmap: A Global Pathway to Keep the 1.5°C Goal in Reach.
([18]) Climate change and its consequences, Munich RE.
([19]) Mint például a Zöld Klíma Alap.

— Köz- és magánszféra közötti partnerségek az infrastruktúra biztosítása és a szolgáltatásnyújtás területén az éghajlatbarát beruházásokkal együtt járó externáliák kezelése érdekében, különös tekintettel az alkalmazkodásra ([20]).

— Nemzeti vagy multilaterális pénzügyi intézményektől származó alárendelt kölcsön (a törlesztési sorrend tekintetében) a magánbefektetők kockázati kitettségének csökkentése érdekében. Ez a mechanizmus javítja a zöld projektek hitelképességét, és ösztönzi a magánszektor nagyobb mértékű részvételét ([21]).

— Hitelgarancia-rendszerek, amelyek keretében egy állami vagy multilaterális intézmény kötelezettséget vállal arra, hogy az eredeti (magán) hitelfelvevő nemteljesítése esetén részben vagy egészben visszafizeti a hitelt. A rendszer így erősíti a magánszektornak a klímafinanszírozásban való részvételét ösztönző tényezőket, és csökkenti a törlesztés elmulasztásának kockázatát ([22]).

4.3. Az EGSZB arra kéri az üzleti vezetőket és a véleményformálókat, hogy támogassák a pozitív narratívát, és mutassanak rá az éghajlat-politikai fellépésben rejlő lehetőségekre, különösen akkor, ha az „éghajlati fellépés elmaradása" miatt hatalmas veszteségekkel szembesülnek. Ha megváltoztatjuk az értelmezési keretet, és fenyegetés helyett olyan közös problémának tekintjük az éghajlatváltozást, az általános szennyezést a biológiai sokféleség csökkenését, amelynek megoldása biztosítani fogja az üzletmenet folytonosságát, az elősegíti a szükséges átállás megvalósítását, és ezáltal elkerülhetők a meg nem térülő eszközök és a végső gazdasági összeomlás.

4.4. Az EGSZB támogatja Avinash Persaud ([23]) innovatív megközelítését, amely a következő négy kihívásra vonatkozik: makrogazdasági kockázat, amely az éghajlatváltozással kapcsolatos projekteket finanszírozhatatlanná teszi a fejlődő országokban; e projektek széles körű finanszírozásának szükségessége a globális éghajlat-politikai célok elérése érdekében; e kockázatokat eltúlzó piacok, különösen nehéz időkben; valamint a hivatalos beavatkozásból származó, a jelentős tétekből eredő költségeket meghaladó nyereség. Persaud megoldása elősegítené a nyereséges projektek magánfinanszírozását, a szükséges beruházások mintegy 60 %-át lefedve, főként a mérséklés esetében, részleges devizakockázati garancia biztosításával, valamint ezáltal csökkentve a beruházások költségét az érintett régiókban (például egy napenergiával működő üzem átlagos kamatköltsége évi 10,6 % a vezető feltörekvő országokban, szemben az uniós 4 %-kal).

4.5. A kibocsátások közzététele, valamint a szélesebb értelemben vett fenntarthatósági lábnyomra és a vállalati szintű erőfeszítésekre vonatkozó jelentéstétel döntő szerepet játszik abban, hogy mobilizáljuk a beruházói keresletet a transzformatív éghajlat-politikai fellépések finanszírozása iránt, valamint abban, hogy összhangba hozzuk a pénzmozgásokat az alacsony ÜHG-kibocsátás és az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens fejlesztés felé vezető pályával, a Párizsi Megállapodás 2. cikke (1) bekezdésének c) pontjában foglaltak szerint. A Nemzetközi Fenntarthatósági Standard Testület (ISSB) és az Európai Pénzügyi Beszámolási Tanácsadó Csoport (EFRAG) két különálló szervezet, amelyek részt vesznek a beszámolási standardok kidolgozásában és ajánlásában, amelyek kiegészíthetik egymást. Ez különösen fontos azon multinacionális vállalatok számára, amelyeknek mindkét standardnak meg kell felelniük. Az EGSZB szorgalmazza, hogy a standardok további összehangolása és az interoperabilitás biztosítása érdekében a két testület hatékonyan működjön együtt.

4.6. A kettős lényegesség elvét külön beépítették a fenntarthatósági beszámolásra vonatkozó uniós szabályozási keretbe, ami lehetőséget teremt arra, hogy a globálisan kidolgozott standardok széles körben elfogadott tervezetévé váljon, különösen ami az ISSB munkáját illeti. Lehetővé tenné az egyenlő versenyfeltételeket, mivel a globális méretű vállalatoknak nemcsak arról kellene beszámolniuk, hogy a fenntarthatósági kérdések hogyan érintik őket, hanem arról is, hogy tevékenységeik milyen hatással vannak a társadalom és a környezet egészére.

5. **A nemzetközi pénzügyi struktúra és irányításának reformja**

5.1. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy égető szükség van a pénzügyi források mozgósítására, és hogy azokat az éghajlatváltozás sokrétű katasztrofális hatásainak kezelésére összpontosítsák. E célból elengedhetetlen a nemzetközi pénzügyi struktúra és irányításának reformja. Az éghajlatváltozás elleni küzdelem globális finanszírozási környezetének kulcsszereplői közé tartozik az Európai Beruházási Bank (EBB) és más multilaterális fejlesztési bankok, a magánbankok pedig ösztönző partnerként működnek.

5.2. Az EKB az euróövezet központi banki hatóságaként jelentős befolyást gyakorol a monetáris politikára, a banki szabályozásra és a pénzügyi stabilitási intézkedésekre. Az EGSZB támogatja azt a szerepet, amelyet az EKB az éghajlattudatos pénzügyi gyakorlatok előmozdításában betölt, beleértve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásba történő beruházásokat és a Párizsi Megállapodás céljaival való összhang biztosítását.

([20]) Mint például a városi árvízkezelésre szolgáló, kettős rendeltetésű alagutak, pl. Malajziában.
([21]) Mint például a Gemini Wind Farm Hollandiában.
([22]) Mint például Afrikai Fejlesztési Bank ruandai zöld kezdeményezésekre elkülönített alapja.
([23]) Persaud cikkét lásd itt.

5.3. Az EGSZB nagy lehetőségeket lát abban a szerepben, amelyet a magánbankok játszhatnak az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásában, ha együttműködnek az állami pénzügyi intézményekkel annak érdekében, hogy fellendítsék a kereteket és ösztönzőket annak érdekében, hogy ösztönözzék az éghajlatbarát projektekbe történő fokozott magánberuházásokat.

5.4. Az ENSZ 2023 decemberében létrehozott, a nemzetközi adóügyi együttműködésről szóló keretegyezménye ([24]) egy másik mód az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásának növelésére azáltal, hogy előmozdítja az átlátható és tisztességes nemzetközi adózási gyakorlatokat a fenntartható fejlődési célok elérése érdekében. Ez az együttműködés hozzájárul a hazai erőforrások mozgósításához, az adócsalás elleni küzdelemhez, valamint annak biztosításához, hogy több forrás álljon rendelkezésre a fenntartható fejlődéshez.

5.5. Az EGSZB kéri a nemzetközi pénzügyi struktúra és irányításának reformját egy olyan szilárd keret létrehozása érdekében, amely a pénzügyi mozgásokat a globális éghajlat-politikai célok felé irányítja, és támogatja a fenntartható és reziliens jövőre való átállást ([25]). Az EGSZB támogatja az EU erőteljes részvételét a reformfolyamatban, különösen a jövőről szóló ENSZ-csúcstalálkozó, a negyedik nemzetközi fejlesztésfinanszírozási konferencia ([26]) és azok nyomon követésének összefüggésében.

6. A civil társadalom szerepe az éghajlatváltozás elleni küzdelem és a fenntartható finanszírozás terén

6.1. Az EGSZB hangsúlyozza a civil társadalomnak az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásában betöltött kulcsfontosságú szerepét, és támogatja az éghajlatváltozással kapcsolatos alapok méltányos elosztását az éghajlati hatásokkal szembeni kiszolgáltatottság, kitettség és reagálási képesség terén mutatkozó különbségek kezelése érdekében. Alapvető fontosságú, hogy ezeket a folyamatokat a civil társadalmi szervezetek és a helyi közösségek erőteljes bevonásával demokratikussá tegyük a méltányos elosztás és a hatékony felhasználás biztosítása érdekében, amelyet olyan kezdeményezések támogatnak, mint a fenntartható fejlődési célokat szolgáló közös alap. Ezen erőfeszítések célja olyan inkluzív finanszírozási ökoszisztémák létrehozása, amelyek ösztönzik az állami és magántőke stratégiai beruházásait a globális célok 2030-ig történő elérése érdekében.

6.2. Az EGSZB olyan éghajlat-finanszírozási keretet szorgalmaz, amely prioritásként kezeli a kiszolgáltatott nemzeteket és közösségeket, és biztosítja az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású fejlődésre való átálláshoz szükséges forrásokat. Hangsúlyozzuk, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásával kapcsolatos megbeszélések keretében kompenzációs mechanizmusokra („veszteségek és károk") van szükség annak érdekében, hogy biztosítani lehessen az erőforrások méltányos elosztását és felhasználását a globális dél országai számára.

6.3. Az EGSZB hangsúlyozza az inkluzív jelleg fontosságát az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásával kapcsolatos döntéshozatalban és végrehajtásban annak biztosítása érdekében, hogy a beruházások hatékonyak és fenntarthatóak legyenek. Az EGSZB elismeri, hogy a civil társadalmi szervezetek nagy lehetőséggel rendelkeznek arra, hogy a helyi ismeretek és tapasztalatok kiaknázása révén hatékonyan irányítsák az éghajlatváltozással kapcsolatos finanszírozást. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az éghajlatváltozás által aránytalanul érintett nők és lányok döntő szerepet játszanak az éghajlat-politikai stratégiák helyi szintű végrehajtásának biztosításában, és kiemeli, hogy a fenntartható fejlődési célok eléréséhez való hozzájárulás érdekében fokozni kell az oktatást ([27]).

7. Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményének (UNFCCC) az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásával kapcsolatos NCQG-re vonatkozó ad hoc munkaprogramjához való hozzájárulás

7.1. Az EGSZB támogatja az EU álláspontját ([28]) az NCQG hatékony fejlesztését célzó klaszterezési lehetőségekkel kapcsolatban, és támogatja azt a javaslatot, hogy az NCQG négy klaszter köré épüljön: 1. hatókör; 2. struktúra; 3. mennyiségi szempont; 4. várható eredmények.

Az NCQG hatóköre

7.2. Az EGSZB az NCQG széles hatóköre mellett foglal állást, nemzetközi köz-, magán- és innovatív forrásokat, például zöldkötvényeket és éghajlat-politikai alapokat is magában foglalva, az éghajlat-politikai fellépéshez különböző pénzügyi források mozgósítása érdekében. A magán- és innovatív források bevonása azonban nem hagyhatja figyelmen kívül a jelentős közfinanszírozási kötelezettségvállalások szükségességét.

([24]) Lásd az erre vonatkozó legutóbbi uniós nyilatkozatot.

([25]) Ez olyan intézkedéseket foglalhat magában, mint az, hogy a G20-on, a Nemzetközi Valutalapon és más pénzügyi intézményeken belül jobban figyelembe veszik az éghajlatváltozás szempontjából leginkább kiszolgáltatott helyzetben levő országok véleményét; további támogatást nyújtanak az éghajlati kockázatok elleni globális pajzshoz az éghajlati szempontból kiszolgáltatott helyzetben levő országok számára; az éghajlatváltozással kapcsolatos közös fellépés, a társfinanszírozás és hasonló intézkedések terén megerősítik a multilaterális fejlesztési bankok közötti további együttműködést; dokumentumokban és intézkedések révén kezelik az éghajlatváltozásból eredő pénzügyi és egyéb kockázatokat, az adóssággal kapcsolatos jelentős sebezhetőségeket és hasonló kockázatokat; közös keretet dolgoznak ki a fenntartható fejlődési céloknak való megfeleléshez stb.

([26]) FFD4 | Az ENSZ Fenntartható Fejlődés Finanszírozási Hivatala.

([27]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fiatalok felkészítése az oktatás révén a fenntartható fejlődés megvalósítására (HL C 100., 2023.3.16., 38. o.).

([28]) EU's views on the 2024 work plan for the NCQG on climate finance.

7.3. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy **szilárd nyomonkövetési mechanizmusokra** van szükség az átláthatóság és az éghajlat-politikai célkitűzésekkel való összhang biztosítása érdekében. Szigorú végrehajtás nélkül előfordulhat, hogy ezek a mechanizmusok nem biztosítanak elegendő elszámoltathatóságot.

Az NCQG struktúrája

7.4. Az EGSZB támogat egy **tízéves** működési időkeretet (2025-től 2034-ig vagy 2026-tól 2035-ig), amely igazodna a 2050-ig elérendő nettó zéró kibocsátási célokhoz, biztosítva az egyértelműséget az érdekelt felek számára. Mindazonáltal közvetlenebb és rövidebb távú mérföldkövekre lehet szükség a sürgős fellépés biztosítása érdekében.

7.5. Az EGSZB ezért ötévenkénti felülvizsgálatot javasol a **nemzetileg meghatározott hozzájárulásokkal** (NCD-k) megfelelően összehangolva, hogy felmérjék az előrehaladást, és alkalmazkodjanak a változó igényekhez és prioritásokhoz.

7.6. Az EGSZB hangsúlyozza, fontos, hogy célokat és **tematikus alcélokat** építsenek be az NCQG-keretrendszerébe az egyértelmű referenciaértékek érdekében a klímafinanszírozás elosztásához és végrehajtásához. Ennek ellenére szükség lehet még **konkrétabb és ambiciózusabb célok** kitűzésére, különösen az alkalmazkodásra és az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló erőfeszítések tekintetében.

7.7. Az NCQG-keretbe beletartozhatnak a tematikus területekre, a kedvezményezettekre, a csatornákra, az ágazatokra, az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség növelésére, az ÜHG-kibocsátás csökkentésére, a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés képességének növelésére, a fosszilis tüzelőanyagok támogatásának csökkentésére, valamint **a pénzmozgásoknak** az alacsony ÜHG-kibocsátással és az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens fejlesztéssel való **összhangba hozására** vonatkozó alcélok ([29]).

Az NCQG mennyiségi szempontja:

7.8. Az EGSZB azt javasolja, hogy a célt **a gazdasági hatalom és a „szennyező fizet" elvének megfelelő egyensúlyaként** határozzák meg ([30]), hogy az arányosan tükrözze a fejlett országok kötelezettségvállalásait és hozzájárulásait. Magasabb százalékos arányokra vagy abszolút összegekre lehet szükség az éghajlat-politikai fellépés megfelelő finanszírozásának biztosítása érdekében, ugyanakkor meg kell őrizni az egyensúlyt a túlzott pénzügyi terhek elkerülése érdekében.

7.9. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a klímafinanszírozás teljes összegének meghatározásakor vegyék figyelembe a fejlődő országok szükségleteit és prioritásait, az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményének (UNFCCC) benyújtott **nemzeti jelentések** alapján.

7.10. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a teljes összeg kiszámításakor **a hozzájárulók és eszközök széles körét** figyelembe kell venni és nyomon kell követni, ideértve a vissza nem térítendő támogatásokat, a kedvezményes hiteleket, az adósságkönnyítési programokat és a magánberuházásokat (beleértve a jótékonysági szervezeteket is), a további források mozgósítása és a hatás maximalizálása érdekében. Az EGSZB ugyanakkor azt javasolja, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásának középpontjába a támogatásokat helyezzék a kiszolgáltatott helyzetben lévő nemzetek további eladósodásának megelőzése érdekében, és javasolja, hogy vezessenek be adósságrendezési programokat (pl. a fenntartható fejlődési célokhoz kapcsolódó kötvényeken keresztül ([31])), devizaárfolyam-kockázatcsökkentési garanciákat, magánberuházásokat stb.

Az NCQG tekintetében várt eredmények:

7.11. Az EU beadványával kapcsolatban az EGSZB azt ajánlja, hogy az NCQG-tárgyalások célja az legyen, hogy az éghajlati finanszírozás 1. jobban megfeleljen a célnak és a biológiai sokféleség szempontjából kedvező legyen; 2. hatásosabb legyen – biztosítva, hogy az a) észszerűbb, hatékonyabb és hozzáférhetőbb, b) kevésbé bürokratikus és c) a nemek közötti egyenlőség szempontját érvényesítő legyen –; valamint 3. pontosabban célozza a legkiszolgáltatottabb országokat és közösségeket. Az EGSZB konkrétabb intézkedéseket és kötelező erejű kötelezettségvállalásokat szorgalmaz ezen eredmények elérése érdekében.

([29]) A Párizsi Megállapodás 2. cikke (1) bekezdése c) pontjának megfelelően.

([30]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a hulladékokról szóló 2008/98/EK irányelv módosításáról (COM(2023) 420 final – 2023/0234 (COD)) (HL C, C/2024/888, 2024.2.6., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/888/oj).

([31]) Lásd az adósságkönnyítésre vonatkozó pontokat (3.7–3.10.).

7.12. Az igazságos átmenet koncepciója szellemének kell vezérelnie az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásának a Párizsi Megállapodással összhangban történő elosztását, hangsúlyozva a Föld működési határaihoz, valamint a tágabb társadalmi és gazdasági célkitűzésekhez való biztonságos és igazságos igazodást, amelynek középpontjában a fenntartható fejlődési célok állnak.

Kelt Brüsszelben, 2024. szeptember 19-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Oliver RÖPKE